

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. kesäkuuta 2023
(OR. en)

11139/23

ECOFIN 664
UEM 198
SOC 490
EMPL 341
COMPET 685
ENV 764
EDUC 277
RECH 309
ENER 400
JAI 910
GENDER 141
ANTIDISCRIM 135
JEUN 179
SAN 416

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Ed. asiak. nro: 9830/1/23 REV 1

Kom:n asiak. nro: COM(2023) 609 final

Asia: NEUVOSTON SUOSITUS Espanjan vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Espanjan vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2023) 609 final perustuva, neuvoston ja Eurooppa-neuvoston käsittelemä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

Espanjan vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Espanjan vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241³, jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä 'tukiväline', tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään taloudellista ja osallistavaa elpymistä sekä kestävien ja kasvua edistävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Tukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023; tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023 vuotuisen kestävä kasvun selvityksen 2023 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan varoituskon mekanismia koskevan kertomuksen 2023, jossa se katsoi, että Espanja kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Espanjan vuoden 2023 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta⁴, jäljempänä 'euroaluetta koskeva vuoden 2023 suositus', 16 päivänä toukokuuta 2023 ja yhteisen työllisyysraportin 13 päivänä maaliskuuta 2023.
- (3) Unionin talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun unioni pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, sen talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiasokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävä ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti unionin kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen.

⁴ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä toukokuuta 2023, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon ”Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle”, jäljempänä ’Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma’. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Se täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on myös luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä unionin kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien nettonollateknologioiden ja -tuotteiden tuotantokapasiteettia unionissa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma rakentuu seuraavien neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen”, jonka perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää ja tavoite pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään ensisijaisia politiikkoja, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan kyseisiin ensisijaisiin politiikkoihin liittyviä toimia.

- (5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyi edelleen tukivälineen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin asiaankuuluviin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.
- (6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435⁵, jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja unionin energiahuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. REPowerEU-asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Kyseiset uudistukset ja investoinnit auttavat myös parantamaan unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä, kuten Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuen luokka, jota ei makseta takaisin; tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

(7) Komissio hyväksyi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024, jäljempänä ’8 päivänä maaliskuuta annettu tiedonanto’. Sillä pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinoitua. Komissio muistutti, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestäväällä tavalla, ja kehotti jäsenvaltioita esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) noudatetaan ja varmistetaan uskottava ja jatkuva velan vähentäminen tai velan pitäminen maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio myös kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintasokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava tällaiset toimenpiteet haavoittuviin kotitalouksiin ja yrityksiin paremmin. Komissio totesi, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin. Lisäksi, kuten linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 9 päivänä marraskuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa ehdotetaan, julkista taloutta koskevat suositukset laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta. Komissio suositti, että kaikki jäsenvaltiot edelleen suojaavat kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistavat tukivälineen ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

- (8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla unionin talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestävä ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Komission ehdotusten tavoitteena on parantaa kansallista sitoutumista, yksinkertaistaa ohjausjärjestelmää ja lisätä keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Suuntaviivoista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 14 päivänä maaliskuuta 2023 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti tavoitteena on, että lainsäädäntötyö saadaan päätökseen vuonna 2023.
- (9) Espanja toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Espanjan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁶. Rahoituserien maksamisen ehtona on, että komissio on hyväksynyt asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti päätöksen, jossa todetaan, että Espanja on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

⁶ ST 10150/21 INIT, ST 10150/21 ADD 1, ST 10150/21 ADD 1 REV 1, ST 10150/21 ADD 1 REV 2 ja ST 10150/21 COR 1.

- (10) Espanja toimitti 28 päivänä huhtikuuta 2023 vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2023 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Espanjan puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Espanjaa koskevan vuoden 2023 maaraportin. Siinä arvioidaan Espanjan edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Espanja on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Espanjan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(12) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Espanjasta perusteellisen tarkastelun, jonka tulokset se julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023. Komission päätelmä oli, että Espanjalla on makrotalouden epätasapainoja. Erityisesti suureen yksityiseen, julkiseen ja ulkomaiseen velkaan liittyvät haavoittuvuustekijät, joilla on rajat ylittävää merkitystä, ovat vähenemässä mutta edelleen läsnä. Ulkoiset ja erityisesti yksityiset velkasuhteet pienenivät 2010-luvulla. Vuonna 2020 näiden velkasuhteiden supistuminen keskeytyi väliaikaisesti, mutta vuonna 2021 ne jatkoivat jälleen supistumistaan. Niiden odotetaan pienenevän edelleen talouskasvun myötä. Velkasuhteet ovat silti edelleen suuria. Ulkoinen rahoitusasema on hyötynyt vaihtotaseesta, joka on ollut ylijäämäinen vuosikymmenen ajan, vaikkakin ylijäämä on viime aikoina pienentynyt covid-19-pandemian vaikuttaessa matkailuvientiin ja vuonna 2022 tapahtuneen energian hintojen nousun seurauksena. Julkisen talouden velka on edelleen suuri. Se palasi vuonna 2022 lasku-uralle, jolla saatiin aikaan parannuksia ennen covid-19-pandemiaa, vahvan BKT:n nimelliskasvun ansiosta, mutta velka on edelleen suurempi kuin ennen covid-19-pandemiaa. Tämän laskusuuntauksen odotetaan jatkuvan vuosina 2023 ja 2024 elpymis- ja palautussuunnitelman politiikkatoimien ansiosta, joskin maltillisempina. Rahoitusjärjestelmä on osoittanut kykynsä sietää covid-19-pandemiasta ja energiakriisistä johtuvia viimeaikaisia häiriöitä. Työttömyys on jälleen vähenemässä, mutta se on edelleen korkea, ja yksittäisiä haavoittuvuuksia, kuten erittäin korkea pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys, on edelleen. Mahdolliset riskit, jotka vaikuttavat haavoittuvuuksien supistumisen jatkumiseen, liittyvät pääasiassa rahoitusolojen kiristymisen vaikutuksiin kotitalouksien ja yritysten rahoitusasemaan sekä julkisen velan keskipitkän ja pitkän aikavälin kestävyteen nykyisessä markkinatilanteessa ja väestön ikääntyessä. Poliittinen edistyminen on ollut myönteistä, ja elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon jatkamisen odotetaan tuottavan lisäparannuksia.

- (13) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan Espanjan julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 6,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 4,8 prosenttiin vuonna 2022, ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 118,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, väheni vuoden 2022 loppuun mennessä 113,2 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 Europan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa käsiteltiin Espanjan julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2022 sen julkinen alijäämä suhteessa BKT:hen ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Komissio ei ehdottanut 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamansa tiedonannon mukaisesti uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Tämän jälkeen komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Espanjan olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan alustavaa talousarviosuunnitelmaansa vuodeksi 2024.
- (14) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisia finanssipolitiikan verokertymää vähentäviä toimenpiteitä olivat muun muassa sähkön ja kaasun arvonlisäveron alentaminen, sähkön erityisveron alentaminen ja sähköntuotannon arvosta kannettavan veron lykkääminen; tällaisiin finanssipolitiikan menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat ajoneuvojen polttoaineen yleinen 20 sentin litrakohtainen alennus, kotitalouksien ja energiaintensiivisten teollisuudenalojen tulotuki, energiaseteleillä saatavat suuremmat edut ja julkisen liikenteen käytöstä myönnettävät hinnanalennukset. Komissio arvioi, että kyseisistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Samaan aikaan covid-19-kriisiin liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 3,1 prosenttia.

- (15) Neuvosto suositti⁷ 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Espanja rahoittaa vuonna 2022 tukivälineen avulla lisäinvestointeja, joilla tuetaan elpymistä, ja noudattaa samalla maltillista finanssipolitiikkaa. Neuvosto suositti lisäksi, että Espanja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja. Neuvosto suositti myös, että Espanja rajoittaa kansallisesti rahoitettujen juoksevien menojen kasvua.
- (16) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys⁸ oli vuonna 2022 kasvua tukeva eli – 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Espanja jatkoi elpymisen tukemista tukivälineestä rahoitettavilla investoinneilla. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 (1,2 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka oli 0,3 prosenttiyksikköä⁹. Sen vuoksi Espanja on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli samaan aikaan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä, 2,7 prosenttiyksikön vaikutus. Tässä huomattavassa elvyttävässä vaikutuksessa oli mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen toimenpiteiden lisävaikutus (julkisen talouden nettokustannusten kasvu 1,5 % suhteessa BKT:hen). Samaan aikaan välituotekäyttöön ja luontoismuotoisiin sosiaalisiin tulonsiirtoihin liittyvä menojen kasvu vaikutti myös juoksevien nettoperusmenojen kasvuun. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen merkittävä elvyttävä vaikutus johtui vain osittain toimenpiteistä, joilla pyrittiin lieventämään energian hintojen nousun taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Sen vuoksi Espanja ei ole riittävästi rajoittanut kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvua.

⁷ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Espanjan vuoden 2021 vakausohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 38).

⁸ Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

⁹ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla oli kiristävä vaikutus, joka oli 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Tämä johtui asteittaisesta sopeutuksesta covid-19-pandemiaa edeltäneelle tasolle.

- (17) Vuoden 2023 vakausohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on komission kevään 2023 talousennusteen mukainen vuonna 2023 ja sen jälkeen suotuisampi. Hallitus ennustaa reaalisena BKT:n kasvavan 2,1 prosenttia vuonna 2023 ja 2,4 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan reaalisena BKT:n ennustetaan kasvavan siten, että kasvu on hieman vähäisempää (1,9 % vuonna 2023 ja 2,0 % vuonna 2024), mikä johtuu pääasiassa siitä, että yksityisen kulutuksen vaikutuksen odotetaan olevan vähäisempi sekä vuonna 2023 että vuonna 2024 ja investointien kasvun maltillisempaa vuonna 2024. Vakausohjelmassa esitetyt suotuisimmat näkymät heijastavat myös elpymis- ja palautumissuunnitelman ennakoitua voimakkaampaa vaikutusta toimeliaisuuteen ennustejaksolla.
- (18) Hallitus odottaa vuoden 2023 vakausohjelmassaan, että julkisen talouden alijäämä supistuu 3,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä vuonna 2023 tapahtuva supistuminen johtuu pääasiassa siitä, että energian hintojen nousun vuoksi toteutettujen toimenpiteiden kustannukset ovat pienemmät kuin vuonna 2022. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka oli vuoden 2022 lopussa 113,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistuu vuoden 2023 loppuun mennessä 111,9 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 4,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä vastaa vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 110,6 prosenttia, mikä johtuu pienemmästä virta-varanto-korjauserästä.

(19) Toimenpiteiden, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Kyse on toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022 (erityisesti sähkön ja kaasun arvonlisäveron alentaminen, sähkön erityisveron alentaminen, sähköntuotannon arvosta kannettavan veron lykkääminen, kotitalouksien ja energiaintensiivisten teollisuudenalojen tulotuki, energiaseteleillä saatavat suuremmat edut ja julkisen liikenteen käytöstä myönnettävät hinnanalennukset), sekä uusista toimenpiteistä, kuten ajoneuvojen polttoaineen yleisestä 20 sentin litrakohtaisesta alennuksesta, joka on nyt kohdennettu tie- ja meriliikenteeseen sekä maatalouteen ja kalastukseen, sekä 200 euron kertaluonteisesta tuesta pienituloisille kotitalouksille. Näiden toimenpiteiden kustannukset kompensoidaan osittain verottamalla suurten energiatoimittajien satunnaisia voittoja. Kun kyseiset tulot otetaan huomioon, tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁰. Useimmat vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin tai yrityksiin kohdennetuilta, eikä monilla niistä täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Näin ollen kohdennettujen tukitoimenpiteiden määrä, joka on otettava huomioon arvioitaessa 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen¹¹ noudattamista, on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 (kun se vuonna 2022 oli 0,5 % suhteessa BKT:hen). Lisäksi odotetaan, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasema hyötyy siitä, että covid-19-kriisiin liittyvistä väliaikaisista hätätoimenpiteistä luovutaan asteittain (0,5 % suhteessa BKT:hen).

¹⁰ Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹¹ Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Espanjan kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Espanjan vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 70).

- (20) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan suosituksessa, että Espanja varmistaisi vuonna 2023 maltillisen finanssipolitiikan erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvun pienemmäksi kuin keskipitkän aikavälin potentiaalinen tuotannon kasvu¹², kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Espanjan olisi oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Espanjalle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

¹² Espanjan keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu (kymmenen vuoden keskiarvo) on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 5,5 prosenttia.

(21) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan elvyttävä (−0,3 % suhteessa BKT:hen). Finanssipolitiikan viritys oli elvyttävä (−2,5 % suhteessa BKT:hen) myös vuonna 2022. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 pitkälti neutraali vaikutus, joka on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näin ollen voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen ennakoitu pitkälti neutraali vaikutus johtuu etenkin siitä, että energian hintojen unioninoususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille tarkoitettujen (kohdennettujen ja kohdentamattomien) tukitoimenpiteiden nettokustannukset ovat vähentyneet (1,0 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) kasvu johtuu pääasiassa sosiaalisten tulonsiirtojen lisäämisestä, joka liittyy eläkkeiden kytkemiseen aiempaan inflaatioon, ja välituotekäyttöön liittyvien menojen kasvusta. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen ennakoidaan olevan 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä¹³. Sen vuoksi Espanja aikoo rahoittaa lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista unionin varoista, ja sen ennakoidaan jatkavan kansallisesti rahoitettuja investointeja¹⁴. Espanja aikoo rahoittaa julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Esimerkkeinä voidaan mainita vahvistettu teollisuuspolitiikka *España 2030*, asuntojen kunnostamista ja kaupunkialueiden elvyttämistä koskeva suunnitelma sekä panostus kyberturvallisuuteen ja 5G-yhteyksiin. Näitä investointeja rahoitetaan tukivälineellä ja muilla unionin varoilla.

¹³ Muilla kansallisesti rahoitettavilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

¹⁴ Tukivälineellä ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot ovat 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla on finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,2 prosenttiyksikköä. Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (22) Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämän odotetaan pienenenevän vuoden 2023 vakausohjelman mukaan 3,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä supistuminen johtuu myös siitä, että energiatoimenpiteistä luovutaan asteittain. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka supistuu vuoden 2024 loppuun mennessä 109,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 3,3 prosenttia vuonna 2024. Tämä vastaa vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa samankaltainen, 109,1 prosenttia.
- (23) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan energiaturvatoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024, lukuun ottamatta energiayhtiöiden satunnaisten voittojen verottamista. Myös komission oletuksena on, että lähes kaikista energiaturvatoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024 (nettotulot 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024). Kyseiset arviot perustuvat oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.
- (24) Asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehoitetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin julkisen talouden tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁵. Ottaen huomioon julkisen talouden kestävyteen liittyvät näkökohdat ja tarpeen supistaa alijäämää alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen komissio katsoo, että rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu¹⁶ ei komission menetelmän mukaisesti saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 2,6 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Samaan aikaan olisi asteittain luovuttava jäljellä olevista energiaturvatoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 0,6 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023), jos energiamarkkinoiden kehitys sen sallii, ja aloitettava vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen.

¹⁵ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklassa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

¹⁶ Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, korkomenoja ja suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

- (25) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 1,4 prosenttia vuonna 2024. Tämä jää alle suositellun kasvuvauhdin.
- (26) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkiset investoinnit (lukuun ottamatta tukivälineestä rahoitettavia investointeja) supistuvat vuosien 2023 ja 2024 välisenä aikana 2,7 prosentista 2,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuoden 2023 vakausohjelmassa mainitaan uudistuksia ja investointeja, joiden odotetaan edistävän julkisen talouden kestävyyttä sekä kestävää ja osallistavaa kasvua. Kyseisiin uudistuksiin ja investointeihin kuuluvat pysyvä kehys, jolla varmistetaan julkisten menojen laadun parantaminen, toimenpiteet veropetosten ja verovilpin estämiseksi ja torjumiseksi sekä verojärjestelmän uudistaminen osallistavammaksi, kestävämmäksi ja paremmin julkisen talouden keskipitkän ja pitkän aikavälin kestävyyttä edistäväksi. Nämä ovat myös osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.
- (27) Vuoden 2023 vakausohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan asteittain 2,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 2,5 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan sen vuoksi supistuvan alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka supistuu siten, että se on vuoden 2024 lopussa 109,1 prosenttia ja vuoden 2026 loppuun mennessä 106,8 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(28) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Espanjan elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on tähän mennessä edennyt hyvin. Espanja on esittänyt kolme maksupyynnöä, jotka vastaavat elpymis- ja palautumissuunnitelman 121:tä välitavoitetta ja tavoitetta ja joiden perusteella on maksettu yhteensä 28 000 000 000 euroa. Espanja on ollut yksi niistä jäsenvaltioista, jotka ovat edistyneet parhaiten elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa. Espanja toimitti 6 päivänä kesäkuuta 2023 elpymis- ja palautumissuunnitelmansa muutoksen, jossa uudet toimenpiteet yli kaksinkertaistivat sen koon. Tässä yhteydessä olisi varmistettava riittävät hallinnolliset valmiudet, jotta voidaan taata elpymis- ja palautumisvarojen sekä muiden käytettävissä olevien unionin varojen ja kansallisten varojen vaikuttava ja tehokas hyödyntäminen. Espanja hyötyy erityisesti suuremmista tukivälineen avustuksista. Tarkistettuun suunnitelmaan sisältyy REPowerEU-luku, joka on tarkoitus rahoittaa osittain REPowerEU-lisäavustuksilla. Uuden REPowerEU-luvun sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisä uudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Espanjan strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän osalta. Espanja esitti asetuksen (EU) 2021/241 14 artiklan 6 kohdan mukaisesti pyynnön 84 000 000 000 euron lisälainatuella tukivälineestä. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.

- (29) Komissio hyväksyi kaikki Espanjan koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022. Koheesiopolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Espanjan alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.
- (30) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja koheesiopolitiikan ohjelmilla, Espanjalla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät vihreään siirtymään, energiaverkkoyhteyksiin sekä yhteiskunnan tukemaan ja kohtuuhintaiseen energiatehokkaaseen asumiseen.
- (31) Vaikka suora altistuminen Venäjän fossiilisille polttoaineille on vähäistä, vuonna 2022 koettu energian hintojen nousu osoittaa, että Espanjan on vauhditettava siirtymistään puhtaaseen energiaan. Espanja on edistynyt uusiutuvien energialähteiden käyttöönotossa, ja se on yksi niistä jäsenvaltioista, joiden asennettu tuuli- ja aurinkovoimakapasiteetti on suurin, noin 49,8 gigawattia. Tiedetyt lupamenettelyjen parannukset, erityisesti itse tuotetun energian kulutusta koskevat parannukset, ovat auttaneet Espanjaa etenemään näiden teknologioiden käyttöönotossa. Espanjalla on kuitenkin käsiteltävänä suuri uusien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupahakemusten ruuhka. Verkon kapasiteettirajoitteet rajoittavat uusiutuvien energialähteiden laajempaa integrointia sähköverkkoon. Espanja on yksi niistä maista, joissa käytetään eniten älymittareita, mutta lisäinvestoinnit verkkoinfrastruktuuriin ja varastointiin olisivat tarpeen uusiutuvista energialähteistä tuotetun lisäsähkön liittämiseksi verkkoon. Uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi toteutettavia toimenpiteitä voisivat olla lupamenettelyjen virtaviivaistaminen ja digitalisointi entisestään, verkkokapasiteetin jakaminen hankkeisiin nopeammin ja viranomaisten työn tukeminen lupien käsittelyssä varmistamalla, että näillä viranomaisilla on asianmukaista osaamista ja henkilöstöä, sekä parantamalla koordinoitua kaikkien hallintotasojen välillä. Lisäksi Espanjan rajatylittävien sähköverkkoyhteisliitännäisten osuus vuonna 2022 (5,4 %) on edelleen merkittävästi pienempi kuin vuosien 2020 (10 %) ja 2030 (15 %) yhteenliitännätavoitteet.

(32) Maakaasun kulutus vähentyi Espanjassa 10,8 prosenttia¹⁷ elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasunkulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Tämä ylittää neuvoston päätöksessä (EU) 2022/1369 säädetyn 7 prosentin vähennystavoitteen¹⁸. Espanjaa kannustetaan jatkamaan kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtääviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka neuvoston asetuksen (EU) 2023/706¹⁹ mukaisesti. Lisäinvestoinnit energiatehokkaaseen asumiseen auttaisivat lieventämään asuntojen kohtuuhintaisuuteen liittyviä haasteita. Ostovoiman merkittävä heikkeneminen, vuokrien jatkuva nousu ja asuntolainamaksujen kasvu ovat pahentaneet asuntojen kohtuuhintaisuuteen liittyviä ongelmia erityisesti heikossa asemassa olevien kotitalouksien kannalta. Kohtuuhintaisten ja yhteiskunnan tukemien asuntojen tarjonta on edelleen rajallista ja huomattavasti unionin keskiarvoa vähäisempää. Espanjan nykyisen kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan 1,2 miljoonaa asuinrakennusta kunnostetaan vuoteen 2030 mennessä, ja elpymis- ja palautumissuunnitelma kattaa tästä noin kolmanneksen. Ottamalla käyttöön, myös perusparannusten ja sähköistämisen avulla, lisää energiatehokkaita asuntoja alueilla, joilla on selkeä asuntopula ja markkinapaineita, voidaan auttaa hillitsemään energiankulutusta ja edistämään vihreää siirtymää sekä tukea heikossa asemassa olevia kotitalouksia, jotka ovat alttiimpia energiaköyhyydelle. Finanssipoliittista vaikutusta voidaan osaltaan rajoittaa hyvin kohdennetuilla yhteiskunnan tukemilla ja kohtuuhintaisilla vuokra-asunnoilla, joita tarjotaan yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa.

¹⁷ Tähän 10,8 prosentin vähennykseen sisältyy maakaasun kulutus sähkön tuottamiseen Espanjassa siirrettäväksi naapurijäsenvaltioon.

¹⁸ Espanjalle on myönnetty poikkeus, joten sen tavoite on 5 päivänä elokuuta 2022 koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2022/1369 5 artiklan 7 kohdan nojalla 7 prosenttia 15 prosentin sijaan siinä tapauksessa, että kysynnän vähentäminen on pakollista unionin hätätilanteessa (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁹ Neuvoston asetukset (EU) 2023/706, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2023, asetuksen (EU) 2022/1369 muuttamisesta kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteille vahvistetun kysynnän vähentämiskauden pidentämiseksi ja niiden täytäntöönpanoa koskevan raportoinnin ja seurannan tehostamiseksi (EUVL L 93, 31.3.2023, s. 1).

- (33) Liikenneala on edelleen erittäin riippuvainen öljypolttoaineista. Alan osuus kasvihuonekaasupäästöistä on suuri, ja ala vaikuttaa myös ilmansaasteisiin, joiden määrä ylittää unionin keskiarvon. Riittämätön infrastruktuuri ja julkisen liikenteen saatavuus ovat edelleen ongelma maaseutualueilla. Sähköisen liikenteen toteutus on alikehittynyttä sekä tarjonta- että kysyntäpuolen näkökulmasta. Keskeisen, myös rajatylittävän, suurnopeusrautatieverkon valmiiksi saattaminen vuoteen 2030 mennessä nopeuttaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen ja vähentää liikenteen riippuvuutta fossiilisista polttoaineista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvillä toimenpiteillä voidaan muuttaa kaupunki- ja suurkaupunkiliikennettä ja vahvistaa Euroopan laajuista liikenneverkkoa, minkä myötä alaa voidaan digitalisoida ja sillä voidaan ottaa käyttöön uutta teknologiaa.
- (34) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollateknologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleen kohdentamisen edistämässä. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Vuonna 2022 Espanjassa raportoitiin työvoimapulasta useissa ammateissa, joissa tarvitaan vihreän siirtymän edellyttämää erityisosaamista tai -asiantuntemusta. Näihin kuuluivat muun muassa elektroniikkateknikot.
- (35) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto²⁰ ilmenee suosituksesta 1.

²⁰ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

- (36) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot ryhtyvät – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta – toimiin, joiden avulla ne i) säilyttävät velkakestävyuden ja pidättäytyvät laaja-alaisesta kokonaiskysynnän tukemisesta vuonna 2023, kohdentavat korkeiden energian hintojen vaikutuksen lieventämiseksi toteutettavat finanssipoliittiset toimenpiteet paremmin ja selvittävät asianmukaisia tapoja lopettaa tuki energian hintapaineiden vähentyessä, ii) pitävät julkisten investointien määrän korkeana ja edistävät yksityisiä investointeja, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, iii) tukevat palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman heikkenemistä, rajoittaen samalla kerrannaisvaikutuksia inflaatioon, parantavat edelleen aktiivista työvoimapolitiikkaa ja korjaavat osaamisvajeita, iv) parantavat liiketoimintaympäristöä ja varmistavat, että yrityksille annettava energiatuki on kustannustehokasta, väliaikaista ja kohdennettu elinkelpoisiin yrityksiin ja että sillä ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, ja v) säilyttävät makrotalouden vakauden ja seuraavat riskejä sekä jatkavat samalla työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi. Espanjan osalta suosituksilla 1, 2 ja 3 myötävaikutetaan euroaluetta koskevassa vuoden 2023 suosituksessa esitettyjen ensimmäisen, toisen ja kolmannen suosituksen täytäntöönpanoon,
- (37) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelman ja vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja sen tekemän arvioinnin perusteella. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät suosituksesta 1. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuustekijöitä, joita liittyy suureen julkiseen velkaan. Suosituksella 2 edistetään suosituksen 1 noudattamista. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että vuoden 2023 suosituksessa esitettyjen suositusten täytäntöönpanoon johdanto-osan 36 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Espanja toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 2,6 prosenttiin²¹;

jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;

noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestäväa kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

2. jatkaa edelleen tiiviisti elpymis- ja palautumissuunnitelmansa vakaata täytäntöönpanoa ja aloittaa nopeasti siihen liittyvien toimenpiteiden täytäntöönpanon toimitettuaan suunnitelmaan äskettäin lisäyksen, joka sisältää REPowerEU-luvun sekä täydentävän lainapyynnön; varmistaa jatkuvat riittävät hallinnolliset valmiudet elpymis- ja palautumissuunnitelman koon suunniteltua kasvattamista varten; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;

²¹ Tämän arvioidaan vastaavan rakenteellisessa rahoitusasemassa vähintään 0,7 prosentin vuotuista parannusta suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kuten johdanto-osan 24 kappaleessa todetaan.

3. vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista; nopeuttaa uusiutuvan energian käyttöönottoa muun muassa virtaviivaistamalla ja digitalisoimalla edelleen lupamenettelyjä, tukemalla lupaviranomaisten työtä, parantamalla pääsyä verkkoon ja investoimalla energian varastointiin, sähkön siirtoon ja jakeluun sekä rajat ylittäviin sähköverkkojen yhteenliitäntöihin; lisää yhteiskunnan tukemien ja kohtuuhintaisten energiatehokkaiden asuntojen saatavuutta muun muassa perusparannusten avulla ja nopeuttaa rakennusten sähköistämistä ja sähköisen liikenteen yleistymistä; lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
